

„Църковен Вѣстникъ“

нализа всѣки петѣкъ
той има прѣвъ годината и три
приложения — по 1 книга отъ
4 печатни коди за всѣко
четиримѣсечие.

Годишната цѣна на „Църко-
венъ вѣстникъ“, заедно съ
трите приложения, за България
1 левъ, а за странство 18 лева

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

СЪ ТРИ ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪ ГОДИНАТА.

Абонаментътъ е годишенъ и
— всѣкога прѣдплатенъ. —

Всичко, относеще се до вѣст-
ника, се изпраща до админи-
страцията на църковенъ вѣст-
никъ* въ г. София.

За обявления се плаща за първи
пѣтъ по 20 ст. на редъ съ
гармондъ, за всѣко повторени
по 15 ст.

Неплатени писма не се при-
ематъ — рѣкописи за седмичното
издание не се поурѣчатъ.

СЪДЪРЖАНИЕ.

По прѣдложението на Архиепископъ Менини.
Пресата и духовенството.

Религията, училището и обществото. — *Д-ръ Стеф.
Цанковъ.*

Къмъ пълнейше падане крачимъ съ полуда и самоза-
бравеностъ. — *Д. М.*

Вогъ се въ напасть познава. — *Свещ. П. Папукчиевъ.*
Писмо до редакцията.

Отговоръ г-ну Божкову въ гр. Пловдивъ, редакторъ на
„Духовна Пробуда“.

Белетристика и библиография. (Стихотворение).

Църковна и обществена лѣтопись.

а) Вътрѣшенъ отдѣлъ;

б) Външенъ отдѣлъ.

Обявления.

По прѣдложението на Архиепископъ Менини. *)

И така, отъ самата декларация на Арх.
Менини и невѣрващитѣ до сега узнаватъ, че
той е билъ пратенъ у насъ отъ покойния
папа Левъ XIII съ тѣзи думи: „Монсенйоръ.
пращамъ ви въ България. Българитѣ сж
добъръ народъ; този народъ трѣбва да се
върне къмъ майката—църква. Идете тамъ,
прочее, и съ Божието благословение рабо-
тете за това“. И ако сега работя, завършилъ
Арх. Менини, правя го отъ свое лично по-
буждение.“ Ще ли и подиръ тази ясна и
категорична декларация да има у нѣкого и
най-малкото съмнѣние, че речений Архиепис-
копъ не е началникъ на една организирана
пропаганда, рѣководена и напѣтствена отъ
Римската курия? Ще ли продължаватъ още
нѣкои да омаловажаватъ постѣпката на Арх.
Менини прѣдъ Св. Синодъ съ това, че той
билъ вече „извѣтрѣлъ“? Подобно съмнѣние
е възможно само за хора, които, по едни
или други причини, не желаятъ обществото
да се спре на тази случка, да я изслѣдва, да
открие началото ѝ, да посочи цѣлитѣ ѝ и,
главно, да намѣри надлежитѣ мѣрки за ней-
ното окончателно парализиране. За щастие,
ще отбѣлѣжимъ тукъ веднага, народътъ,
цѣлокупниятъ български народъ, съ дребни

изключения, е буденъ и сега, какъвто е прѣ-
билъ прѣвъ десетъ дълги вѣка; той схваща
съ всичката сериозностъ постѣпката на Ме-
нини и охищренията на онѣзи, които сж го
проводили и на онѣзи, които съ равнодушие
гледатъ всичко това.

Нека се поспрѣмъ по отдѣлно на нѣкои
отъ по-важитѣ точки изъ декларацията на
Арх. Менини.

Хвърля се остро въ очи изопачаването
на единъ безспорно установенъ фактъ изъ
отдавното наше минало. Историята свидѣ-
телствува, че християнството се прие и
утвърди въ Старото Българско царство като
господствуваща религия въ днитѣ на Благо-
вѣрнаго Царя Бориса при съдѣйствието и
участието на учители и свещенослужители
отъ вѣдомството на Цариградската Църква.
По-послѣ. дори до день днешенъ, каквито
опити и да е правилъ Римскиятъ Папа, за
да введе подъ своя власть българския на-
родъ, не е успѣлъ. Тукъ мѣстото не позво-
лява да възпроизведемъ, съ каква мадростъ,
съ каква тънкость нѣкои наши царе сж от-
блѣсвали попѣлзновенията на Папата, когато
и тогава, както и сега, той е спущалъ надъ
България коварнитѣ си мрѣжи. Всичкото лу-
кавство на Римъ нийдѣ не е бивало тѣй же-
стоко разбивано, както у България; нийдѣ
другадѣ Римъ не е бивалъ тѣй посрамяванъ
въ своитѣ безуспѣшни атаки и щурмове,
както срѣщу българитѣ. Причинитѣ на това
не сж, че тукъ Римъ е дѣйствувалъ хла-
баво; наопаки при всѣки удобенъ случай
той се е ползвалъ съ услугитѣ на най-спо-
собнитѣ си и хитри духовни военачалници,
като вѣщо е комбиниралъ всички тежки за
България обстоятелства. Подиръ всѣка не-
сполука трупалъ е сили и избиралъ моментъ
за нови атаки съ удвоено напрежение. Въ
това остервенение на Римъ къмъ нашето оте-
чество има нѣщо високо трагично: когато
открай врѣме той завоева едно по друго
царства и народи на длѣжъ и ширъ по по-
голѣмата частъ на Европа; когато силни царе,
високомѣрни императори понижи и застави
рабски да му служатъ: тогава едно кѣтче
на Балканския полуостровъ, въпрѣки напора,
що Римъ правѣше, единъ скромненъ тамъ

*) вижъ бр. 22.

народецъ, въпрѣки упоритостъта, съ която се нахвърляше върхъ него, останаха непрѣвзети, непокорени. Какъвъ по-голямъ трагизъмъ за онзи тамъ въ Римъ прогласилъ самъ себе си за непогрѣшимъ отецъ на народитѣ и самодържецъ на земята!

На историята остава да обясни този заблѣжителенъ фактъ изъ живота на онѣзи народи, на които Римъ е сложилъ тежката си дѣсница какъ той при всѣки опитъ надъ България е бивалъ отблѣсванъ и посрамяванъ. Ние, обаче, нѣма да се въздържимъ да не отблѣдимъ тукъ, че въ държането на българския народъ къмъ пристѣпитѣ на Папата има нѣщо величаво. Нека историкътъ, ще повторимъ, издири и обясни причинитѣ на това наистина дивно явление, а ние, безъ всѣко намѣрение за самохвалство, ще кажемъ, че българитѣ съ гордостъ могатъ да посочатъ прѣдъ просвѣтенитѣ народи на своята блѣскава защита противъ Римъ. Когато на западъ, за да добиятъ добротчина на замята и спасение на небето, крале, царе, императори сваляха въ праха своето достоинство, колѣничеха прѣдъ папата и му робуваха съ цѣли сонмища отъ благородници, рицари и високомѣрци; когато вѣнцоносцитѣ за да осигуряватъ своитѣ гнили тронове или за да се закрѣпаватъ между своитѣ поданици, отъ които сж бивали прѣзирани и ненавиджани, сж намирали спасение въ Римъ. Кждѣто сж се влѣчели по коремъ: въ живота на Българитѣ виждаме безпретенциозни царе, които сж дирѣли спасение на душитѣ си въ изпълнение учението на Св. Православна Църква по нейния първообразъ, а добротчина на народа си постигали чрѣзъ здравитѣ мишци на своитѣ вѣрни войници при пълната любовъ и сговоръ на своитѣ велможи, белѣри и поданици. По-послѣ, при нашествието на Турцитѣ, слѣдъ като царе, велможи и белѣри бѣха прѣмахнати, осиротѣлитѣ и омаломощени българи пакъ продължаваха да стоятъ като скала противъ напоритѣ, съблазнитѣ и примамкитѣ отгдѣто и да сж идѣли. Прѣзъ това дълго врѣме — врѣмето на двоякото наше робство — когато силни и коварни врагове на народностъта и вѣрата ни прибѣгнаха до най-крайни срдства, българскиятъ народъ съумѣ да излѣзе честито на спасителенъ брѣгъ. Тукъ, въ тази морална борба, други вече сили бѣха на помощъ на злочестия ни народъ. Тѣзи сили извираха отъ горещата негова вѣра въ Промисла Божий, отъ здравия му разумъ и отъ сговора. Отъ колективния умъ на народа и едничкитѣ му него врѣме водачи, — църковнослужителитѣ — просия искрата на нашето пробуждане; отъ сжщия хлуйнаха онѣзи буйни освѣжителни струи, които оживиха окрилахъ труженицитѣ на това пробуждане. На този колективенъ умъ, на чис-

тата прѣданостъ къмъ Църквата и на горещата любовъ къмъ родната земя, се дължи това, гдѣто виждаме неосжществени ни жаждата на кръволчонитѣ султани за потурчване на народа ни, ни плановетѣ на гърцитѣ за прѣтопяването му, ни стремежитѣ на Римъ за покатоличването му. Колкото е внушителна поуката отъ живота на нашитѣ дѣди отъ врѣмето на българското царство, дваждъ по-внушителна е отъ живота прѣзъ врѣмето на двойното робство. Не единъ само Римъ има и трѣбва да вземе актъ отъ поучителната история на малкия този народъ, надаренъ тѣй щедро съ здравъ разумъ . . .

Не е, прочее, основателно блѣнуването на Левъ XIII, когато е напѣтствувалъ за България своя новопостриженникъ съ поржката да възвърне българитѣ къмъ Римъ, защото послѣднитѣ никога не сж били съ Римъ. Ако Левъ XIII слабо е познавалъ българитѣ когато за тѣхъ е отправялъ арх. Менини, който по собственитѣ негови думи такожде никакъ ги не познавалъ, не биваше ли по-послѣ, да кажемъ сега, когато бѣха рѣшили да направятъ послѣдната си постѣпка, да провѣрятъ познанията си относително тѣзи сжщитѣ българи и да се убѣдятъ, че тѣ, може би, не сж вече ни онѣзи при царъ Бориса, ни онѣзи при турското владичество? — Види се и сегашниятъ папа ще прилича на прѣдшественицитѣ си, които при обширнитѣ познания, съ каквито обикновено сж се отличавали, бивали сж кржгли невѣжи по психиката и моралния складъ на българитѣ. . . Когато прѣзъ десетъ столѣтия, колчемъ това е било възможно, българитѣ сж били винаги за самостоятелно църковно самоуправление, каквото иматъ днесъ; когато отъ страни, кждѣто панизмътъ е ималъ дълбоки своитѣ корени, днесъ той грубо и жестоко се гони и напѣжда: да се явяватъ въ България и да прѣдлагатъ националната наша църква да се подчинѣла на Римъ, това може всичко да означава, но никакъ не дѣло на хора свѣдуци, умни и тактични. Впрочемъ, може да се допустне, че и по други подбуди това ще се върши днесъ: да се внесе смутъ въ страната ни, не, разбира се, за цѣли прѣки до интереситѣ на курията . . .

Ще продължимъ.

Пресата и духовенството.

Въ послѣдне врѣме се съглежда у нѣкои партийни органи на нашата преса стремеждъ да прѣдставятъ духовенството прѣдъ народа въ негодно положение, а по нѣкога и да осмиватъ съ крупни и прѣувеличени черти и най-малкитѣ негови слабости. Ако всичко това се правеше съ цѣлъ за попра-

вене вършенитѣ отъ духовенството ни погрѣшки, то би заслужвало на пълно похвала. За жалостъ, обаче, работата съвсѣмъ не е тъй; напротивъ, всичко това се върши съ различни цѣли и отъ различни побуждения, които сж лишени отъ благородното и хуманно желание да се поправятъ грѣшкитѣ на духовенството, ако то дѣйствително извършва такива. Побужденията въ дадения случай сж най-разнообразни, при всичко че се свождатъ къмъ лични изгоди на тие, които тъй ревностно сж насочили стрѣлитѣ си срѣщу духовенството. Тѣй, едни се стремятъ да заставятъ духовенството да напустне обективното положение на възвѣстителъ вѣчнитѣ евангелски истини и да се впусне въ водовъртежа на частнитѣ партийни борби, като постоянно го упрекаватъ, че страни отъ обществения животъ и неговитѣ потребности и интереси; други искатъ коренни реформи въ църквата съобразно съ своитѣ тѣсни възгледи върху значението на религията при развитието на едно дадено общество; трети нападатъ духовенството и го обвиняватъ за това, че нѣкои съ болезнено самолюбие личности въ срѣдата му напуцатъ самоволно възложения върху имъ духовенъ санъ; четвърти слѣдятъ и най-дребнитѣ слабости на нѣкои единични прѣдставители отъ духовенството ни, бързатъ да ги изрисуватъ съ най-прѣвеличени чѣрти, само и само за да изложатъ духовенството на присмѣхъ отъ всички, и най-много отъ тия, които вече сж ликвидирали своитѣ смѣтки съ всѣка религия; пети се ползватъ отъ случая въ подигнатата аларма да пропагандиратъ между населението разнитѣ несъгласни съ бащината ни вѣра учения, въ което тѣ до нѣйдѣ и успѣватъ; шести сж се впуснали да изкоренятъ издѣно нравственитѣ принципи на християнството и да ги замѣнятъ съ нови „модерни“ социални възгледи, които въ резултата сигорно ще разстроятъ нашето младо и незакрѣпнало още общество и т. н. до безкрайностъ.

Ние ще оставимъ на страна прѣдставителитѣ на крайнитѣ учения, които се стремятъ да катурятъ издѣно съществуващитѣ наредби и да изкоренятъ съвсѣмъ религиозното чувство въ срѣдата на народа ни; тѣхната цѣль, съ която сж отворили борба срѣщу духовенството ни, е явна и тѣ никакъ не се стремятъ да я прикриватъ. За насъ е съвсѣмъ ясно, какво искатъ всичкитѣ тие прѣдставители на модернитѣ учения: споредъ това ние напълно знаемъ и разбираме, съ кого имаме работа. Не тъй обаче стои работата съ всичкитѣ други „доброжелатели“ за закрѣпването и напрѣдка на нашата народна църква; тѣ обикновенно се прикриватъ съ вѣнкашенъ стремежъ ужъ за доброто на църквата, а въ сжщностъ прѣслѣд-

ватъ повечето свои егоистични цѣли; споредъ това твърдѣ е трудно, да се разкриятъ гонимитѣ отъ тѣхъ цѣли за всѣки даденъ случай отдѣлно. При все това, обаче, ясно си личи, че не всѣкога авторитѣ на тия постоянни нападки срѣщу духовенството сж се водили отъ искрено желание да поправятъ грѣшкитѣ, които заблѣзватъ въ него, и че, напротивъ, тия нападки сж имъ диктувани въ случая отъ разни егоистични и непрѣпоржчителни побуждения. Да вземемъ на първо мѣсто стремежътъ на нѣкои, да вмѣнатъ духовенството въ борбитѣ на политическитѣ партии у насъ. Обикновено тоя стремежъ се мотивира и оправдава съ това, че духовенството съставя нераздѣлна частъ отъ обществото и че слѣдвателно не трѣбва да избѣгва всичкото това, което интересува и вълнува цѣлото общество. Обаче при тия съображения не се взема прѣдъ видъ, че у насъ въ повечето случаи, ако не и постоянно, е тива борба не за възтържествуването на интереситѣ на обществото, взето изъ цѣло, а за възтържествуването интереситѣ само на нѣкои класи отъ това общество; а духовенството, като е повикано да защитава великитѣ принципи на християнството, които обнематъ интереситѣ на цѣлото челоуѣчество и на пръвъ планъ интереситѣ на цѣлото общество, въ което живѣе, не бива да слиза отъ висотата на положението си и да се впуска въ борбата на партиитѣ. Ако прѣдставителитѣ на църквата волно или неволно се увлекатъ въ пжтя на угаждане на политическитѣ партии у насъ, резултатитѣ ще бждатъ много лоши за правилното културно развитие на нашето общество. Споредъ това желателно е проявяващитѣ таково попълзновение политически партии у насъ, ако дѣйствително сж въодушевени (тѣ патриотическо чувство, както искатъ да се прѣдставятъ, да прѣкратятъ тая опасна за общ ството ни игра. Нашето духовенство ще бжде полезно за народа и за пропагандираното отъ него християнско учение само при условието, да се държи далечъ отъ политическитѣ борби, безъ да взема живо участие въ тѣхъ за въ полза на тая или оная политическа партия.

Исканието коренни реформи въ уредбата на нашата църква прѣдставя отъ себе си не по-малко опасна работа за правилното развитие на нашето общество. Опасността въ дадения случай се заключава въ това, че всички такива искания се основаватъ не на прѣдварително строго изучаване на въпроса, а просто на едно увеличаване да подражаваме на другитѣ. Изобицо у насъ отъ врѣмето на освобождението ни се заблѣзва една силна наклонностъ да правимъ реформи по всички клонове на обществения ни животъ; тая наклонностъ е взела такива голѣми размѣри, щото ние вече считаме за съвсѣмъ

назадничави всичкитѣ хора, които не тъй лесно се съгласяватъ на каквито и да сѣ реформи, а вслѣдствие на горчивия опитъ биватъ съвсѣмъ прѣдпазливи и при най-малката промѣна въ създаденитѣ отъ обичая и практиката обществени наредби. Напр. ние недавно бѣхме свидѣтели на силното настояване, изказано въ единъ отъ партийнитѣ органи да се видоизмѣни облеклото на духовенството у насъ, безъ да се вземе прѣдъ видъ, че такова промѣнение, съвсѣмъ невинно само по себе си, би дало въ рѣцѣтъ на фанариотитѣ прѣкрасно орждие, за да подкрѣпятъ твърдението си, че ние дѣйствително сме се отклонили отъ православieto и сме станали схизматици. Изобщо всички реформи, до сега прѣпоръчвани въ нашата църква, сѣ били диктувани повече отъ тщеславието на тѣхнитѣ автори, отъ колкото отъ едно зрѣло обмислене за тѣхната умѣстностъ.

Относително неумѣстността на нападите, хвърлени върху нашето висше духовенство по поводъ на нѣкои личности, обладани отъ болно самолюбие да напуцатъ възложения на тѣхъ духовенъ санъ, нѣма за сега да се разпространяваме. Защото смѣ таше да се повърнемъ специално върху сѣщия въпросъ и да разгледаме по-напространно, както неоснователността на нападите, отпавени по адресъ на висшето ни духовенство за това, че нѣкои разпалени отъ самолюбие глави напустнаха самоволно духовния санъ, а тъй сѣщо и лошата услуга, която правятъ на църквата ни нѣкои увлечени органи на пресата, които тъй лекомислено допускатъ помѣстението въ тѣхъ разни тенденциозни статии, авторитѣ на които грижливо се кривятъ задъ гърба на редакторитѣ на тия органи, а не излизатъ съ истинскитѣ си имена да подкрѣпятъ това, което пишатъ, като не сѣ увѣрени въ правотата на защищаваното отъ тѣхъ дѣло.

Какво да кажемъ пъкъ за поведението на нѣкои озлобени противъ духовенството ни личности, които съ особено злорадство разправятъ по вѣстницитѣ грѣшкитѣ и прѣстѣпленията противъ обществения моралъ на нѣкои дѣйствително развалени натури, които сѣ приели, може би, духовния санъ не толкова отъ естествена наклонностъ и убѣждение, колкото отъ егоистични побуждения за по лесна прѣхрана. Не е чудно такива слаби личности, непроникнати напълно отъ духа на християнската нравственостъ, да изпаднатъ въ нѣкои прѣстѣпления; обаче отъ това да вземеме поводъ да обвиняваме цѣлото духовенство и да го злословимъ, е съвършено несправедливо. Ние въ случая забравяме, че човѣкъ винаги си остава все човѣкъ съ своитѣ слабости, независимо отъ това, че не могатъ да отговарятъ хиляди други за грѣховетѣ на едно. И ако тоя единиятъ е направилъ

прѣстѣпление, той всѣкога заслужено получава наказанието си. Кое ни дава обаче право заради одного да злословимъ цѣлото съсловие? Това поведение на нѣкои въоръжени срѣщу духовенството изобщо личности става още повече осѣдително, когато злословието чрѣзъ печата нѣма никаква фактическа основа, а се извършва просто по непровѣрени слухове, които твърдѣ често излизатъ съвсѣмъ лъжовни.

Възползувани отъ това прѣдосѣдително отнасяне на нѣкои озлобени личности спрямо духовенството ни, инославнитѣ пропаганди практикуватъ въ най-широки размѣри своята прозелитическа мисия. Най-сигурното и най-лесното срѣдство за да прѣдставишъ извѣстна религия въ негодно положение е, да охулишъ нейнитѣ прѣдставители, да изложишъ на показъ тѣхнитѣ слабости мними или дѣйствителни. И ето ние българитѣ почнахме да практикуваме на широко чрѣзъ печата това, повечето не заслужено, охулване на нашето духовенство, съ което не постигаме никаква практическа и полезна цѣль, а напротивъ помагаме косвено на разнитѣ пропаганди въ отечеството ни, които упражняватъ своята мисия безъ всѣкакво стѣснение отъ която и да е страна. По тоя начинъ въ сѣщностъ излиза, че ние не само оставяме свободно чуждитѣ пропаганди да се ширятъ въ масата на народа ни и да приличатъ слабитѣ въ вѣрата, а напротивъ съзнателно или безсъзнателно имъ помагаме чрѣзъ незаслуженото охулване на нашето народно духовенство. Такова нѣщо едва ли става въ която и да е страна на свѣта, макаръ тя и да се отличава даже и съ най-свободолюбивитѣ си наредби и съ най-големата си вѣротърпимостъ. Намъ се чини, че е врѣме вече да се свѣстимъ и да прѣстанемъ да хулимъ чрѣзъ печата нашето духовенство, особено ако това охулване е съвършено незаслужено, както това се случва въ повечето случаи, защото съ тѣзи наша прѣдосѣдителна дѣйностъ друго не постигаме, освѣнъ да пакостимъ на своя народъ.

Като излагаме всичко това ние бързаемъ да прѣдупрѣдимъ читателя, за да не бждемъ злѣ разбрани. И наистина, отъ изложеното по горѣ могълъ би нѣкой да помисли, че ние изобщо възставаме срѣщу публичното изобличение на грѣшкитѣ, които волно или неволно извършватъ нѣкои членове отъ нашето духовенство. Далечъ отъ насъ такова нѣщо. Напротивъ, ние даже настояваме грѣшкитѣ да бждатъ всѣкога изобличавани, отъ когото и да се извършватъ тѣ. Но ние при това полагаемъ едно главно ограничително условие, именно: изобличаванията трѣбва да бждатъ всѣкога обективни и основани на положителни факти, и не на нѣща непровѣрени. Свободниятъ печатъ принася неопѣними ус-

дуги на всѣко правилно развиваще се общество само тогава, когато стои по-високо отъ разни лични дертове и задни мисли. Колкото печатътъ е повече обективенъ, колкото повече той е безпристрастенъ, толкова по справедливо заслужва името свободенъ печатъ; напротивъ, ако печатътъ е пристрастенъ и служи само за прокарване лични стремежи, той не заслужва да бѣде нареченъ свободенъ; той се прѣвръща въ едно просто клюкарство, което е въ състояние само да дразни изобличаванитѣ отъ него личности, намѣсто да служи за тѣхното поправене въ нравствено отношение.

Религията, училището и обществото.

I. Уводъ къмъ слѣдващото.

Иде ми да кажа, че и слѣпцитѣ вече ще трѣбва да виждатъ, какво най-новиятъ нашъ животъ захвана да тече по пѣтица криви и нечисти. Почти навсѣкждѣ и въ всичко се вижда едно отпадане отъ добритѣ начала, една липса отъ нравствени прояви и едно ужасно увеличение на злото въ душитѣ, въ живота. Туй особено пѣкъ се забѣлзва между по-младитѣ, между ония, които ще чуе да се величаятъ като нови, идейни и свободни души. Не че злото въ такава степенъ не се забѣлзва и у другитѣ фактори на живота. Съвсѣмъ не. И тамъ то сѣщо тѣй достатъчно дълбоко ще да е пугнало разлагающитѣ свои корени. Обаче въ сферата на „по-младитѣ“ и „по-идейнитѣ“ то захваща да се шири „по-свободно“, захваща да става едва ли не и „гордо“. По-ясно казано: у тѣхъ не само че захваща да притѣпява нравствената свѣтливостъ, но тѣ захващатъ да ставатъ нѣкакси каточели и горди за порочнитѣ си дѣяния, за възприетото зло. Дойде се най-послѣ и до тамъ, че злото се оправдава, че нему безбоязнено и безсрамно култове се въздигатъ.

Тоя разложителенъ нравственъ процесъ у нашата младежъ се е захваналъ не отъ вчера. Той не е и скритъ. За него всѣки говори“ и за всѣкиго той е станалъ „стара история“. Непонятното тукъ е, че въ цѣлата тая печална история всѣки отъ дѣно е заинтересованъ — и при това почти всѣки отъ дѣно бездѣйствува. Бащата и майката нагледно виждатъ, че съ тѣхнитѣ синове и дѣщери нѣщо ужасно, нѣщо демонско се разиграва — и при все това тѣ старчески благодушествуватъ. Обществото забѣлзва, че отъ день на день къмъ организма му се поройно прилѣпятъ елементи, що прѣзиратъ честь и дългъ, и при все това то не смѣе да се огледа, да признае ранитѣ си и потърси радикаленъ лѣкъ за тѣхъ. Даже и държавата, която не може да не види, че въ нея и за нея се проповѣдва формено безначалие, и която има всичкия интересъ и възможность да ограничи, унищожи това общо безначалие, туй прѣзиране на обществена честь и дългъ — и тая, казвамъ, държава спокойно нѣкакъ-си спи и почива.

Отъ дѣ тая обща анархия? Какъ да се обясни тая бездѣйность на всички тия наши жизнени фактори сироти туй неотричано отъ никого зло? Нали ужъ ро-

дителитѣ сѣ най-деликатно чувствашитѣ покровители на чадата си, на тѣхната плѣтъ и кръвъ, на тѣхния отобразъ, на продължението на тѣхния животъ тукъ на земята? Нали ужъ обществото — обществениятъ организъмъ, обществената свѣсть — на собствени плѣщи изпитва най-болно общественитѣ рани и има дълга, правото, интереса и силата да се потресе и оттърси отъ тѣхъ? Нали ужъ държавата бди и за собственитѣ свои държавни интереси, и за истинското нравствено-културно *повдигане* на членоветѣ си?

Какъ тогава всички тѣ млчатъ? Защо не проговорватъ? Защо не изяснятъ и рѣшатъ промѣната на тоя печаленъ редъ на нѣщата?

Трудни загадки.

Различни — тихомълкомъ изказвани — рѣшения.

Едно е, обаче, ясно: трѣбва, и то колкото се може по-скоро, да настѣпи разрѣшение; разрѣшение не толкова на въпроситѣ (отъ кѣдѣ е обществената апатия?), колкото на загатваното грозно положение на работитѣ (развалата).

Апатията на нашето сѣмейство, общество и държава би могла да се обясни отъ вихровото настѣпване на новитѣ общественно-държавни условия, отъ грѣмотевичното разтрѣбане на най-чудноватитѣ и злосторни западни фантазии, на забулването на чистото ни българско небе отъ чернитѣ западни вѣтрове. Би могло едновременно да се притури: хипнотизацията на младитѣ отъ „разгулно-модерното“, уплахата на бацитѣ отъ идейния ужъ викъ на синоветѣ, изострюването на славянския ни краенъ индивидуализмъ къмъ материална висина и послѣдницата отъ всичко това — развалата. Ала въ момента не тѣй важно е подробното аналитично изслѣждане на споменатата апатия и бездѣйность. Доста е, че сѣмейство, общество и държава признаватъ, чувстватъ злото. Искатъ, търсятъ вече избавата. Трѣбва само едно общо стрѣсване и разрѣшението на тоя свѣрхваженъ общественъ въпросъ ще вземе по-правилень ходъ. Трѣбва обществото да се извади отъ унижателната до сега „хипнотизация“ или „уплаха“ прѣдъ всичко чуждо, що има щастieto да се назовава добро и идейно само за туй, защото е облѣчено съ „чужда“ и „модерна“ мантия. Трѣбва да се свѣсгимъ, че не всичко наше е лошо и назадничаво само за туй, защото е „наше“. Трѣбва, най-послѣ, като оставимъ изключителния пѣтъ къмъ материаленъ индивидуализмъ, да помислимъ спокойно и смѣло и за духовното и по общото.

За туй, както казахъ, трѣбва нищо повече, освѣнъ едно общо *потрѣсване стрѣсване*.

Трѣбва, първомъ, навсѣкждѣ да се разтрѣба, и отъ всѣкждѣ да се разбере, че у насъ има зло. Трѣбва да се изясни, че особено младото поколение е подведено по хлъзгавъ, главоломенъ пѣтъ.

Трѣбва смѣло и безбоязнено да се посочи на най-дебелитѣ корени на това зло. Като се излѣзе отъ досегашната хипнотизация и уплаха, не трѣбва да се пощади никое учение и никой общественъ дѣецъ, които, ползувайки се отъ сегашното положение, или тиранизируютъ българския духъ, или прѣчатъ на истинския и правилень неговъ напрѣдъкъ.

Трѣбва, най-послѣ, въ лѣкуването и прѣмахването на констатираното зло да се върви съ всякада откровеность и радикалность, за да се разбере, отъ всички

че оградитъ ни за напрѣдъкъ и просвѣта не сж мѣсто за разсаждане на сатанински и главоломни учения.

Оградно е, че напоследъкъ нашиятъ печатъ започна досѣжно това да говори. Трѣбва само да се съжелява, че до сега той почти мълчеше, а сегашното му говорене е само едно слабо „обаждање“.

Трѣбвало трѣбва да се раздаде. Въ обществената българска душа потрѣсеніе трѣбва да стане. Тѣй само ще се отъ дѣно опомнимъ и радикално на злото край туримъ.

Слѣдующия пѣтъ ще прѣмина вѣмъ прѣдмета.

Д-ръ Стеф. Цанковъ.

Кѣмъ пълнѣйшето падение крачимъ съ полуда и самозабравеностъ.

„Пристигналъ въ столицата кинематографистъ . . . който подъ името „биоскопъ“ сполучи да замами и спечели една доста кръгла клиентела столицани, напоследокъ обяви по-тайно, че на 28 ще дава едно прѣдставление „само за мъже“. Това стигаше за любознателния бай Ганю Снощи часътъ 8—10 прѣдъ „Славянска Бѣседа“ се стече 4—5000 души народъ, всѣки искаше да види това чудо отъ съблазнителни картини на хоризонталния свѣтъ въ Парижъ и редъ сцени, снети отъ парижкитѣ салони, въ които се въртятъ сутенворитѣ. Въ 9 часа вече близо 2000 души бѣха напластени като сардели, прави въ салона, а други 2000 души платили за входъ, натискаха и дигаха връва отвѣнъ . . . (Вечерна Поща бр. 1513—12).

„Вчера бѣше изпълненъ театра отъ публика, която съ небивало любопитство слѣдѣше „боя на пеперудитѣ“. Такива „леки“ пиеси, подвасени и съ такива пикантни любовни сцени, каквото бѣше въ третото дѣйствиє на зудермановата комедия, дѣто работата бѣше тръгнала съвсѣмъ по рѣба, особно допадатъ на читателитѣ на „Рокамбола“ и „Принцъ Карла“. Та не само на тѣхъ — както се научихме, тази пиеса била съ обявление прѣпорѣчана отъ учителитѣ въ една тукашна дѣвическа гимназия на ученикитѣ да я посѣтятъ.... (Демократъ, брой 7 отъ 28/X 905).

* * *

Нашиятъ народъ и нашето отечество въ своя исторически животъ на два пѣти сж търпѣли крушение и политическо надение, което е потопвало народа въ сълзи, вопли, страдания и мъченически животъ. Първото падение е било послѣ славната епоха на нашето политическо и духовно кѣжовно величие при Св. Царь Бориса и неговия наслѣдникъ, Симеона велики; второ — тоже послѣ една славна епоха при Асеновцитѣ, слѣдъ която е настѣпила една изумителна нещавостъ при послѣднитѣ наши царє.

Както прѣди първото падение, тѣй и прѣди второто сж прѣдхождали такива условия и явления, които докарватъ човѣка въ изумление.

Въ навечерието на първото падение пресвитеръ Косма въ своитѣ безсмъртни „бесѣди“, а особно въ главитѣ: „О мятущихся чернѣцахъ“, „О хотящихъ отчисти въ чернѣ физы“, „О богатѣхъ“ и „О епископѣхъ и попѣхъ“ — рисува онуй положение въ нашия тогавашенъ политически, социаленъ и духовенъ жи-

вотъ, което доведе неминуемо разцѣплението държавата на двѣ половици, упадѣка нравственъ и религиозенъ, а най-сетнѣ се завърши съ падението ни подъ византийската властъ.

При навечерието на второто крушение сж били настѣпили същитѣ грозни условия и явления. Св. Теодосий Килифарски и Св. Евтимий патриархъ търновски, прѣдъ видъ на общата развала богодѣхновено сж прѣдсказали близкото настѣпающе крушение, и високо сж увѣщавали царя, боляритѣ, воеводитѣ и други сановници, да се върнатъ въ пѣтя на религиозността, нравствеността и съвѣстното изпълнение на своя дългъ къмъ църквата и отечеството. Гласътъ на църквата въ лицето на тие достойни пастири—Отци е проникналъ въ душата на простолюдната маса и като откликъ на болкитѣ, които е чувствувала тя и увѣрението, че тоя увѣщателенъ гласъ на църквата е гласъ на Бога, се вижда въ нашитѣ народни пѣсни. Въ тия народни пѣсни пророчески се прѣдсказва за близкото крушение и посочватъ грознитѣ бѣди, които има да постигнатъ земята и народа.

И сбѣдванието на туй прѣдсказание на Църквата и народа не е закъснѣло: същиятъ царъ, същитѣ боляри, велможи и воеводи били нещастни да дочекатъ и да видятъ съочитѣ си началото на туй крушение. Царьтъ Иоанъ Александръ, който отъ прохалство и развала бѣ напустналъ и насила затворилъ въ манастиръ първата си жена, високо добродѣтелната Теодора, майка на трима князє и двѣ княгини и бѣ се оженилъ за младо еврейско момиче — видѣ съ очитѣ си, какъ половина отъ царството му мина въ рѣцѣтъ на турцитѣ и издѣхна отъ апоплектически ударъ. Боляритѣ, велможитѣ и воеводитѣ, които до толкова дигпоглави и богохулци бѣха ставали, щото на конь въ църквата влизали отъ коня съ маздрака нафора бѣли, Църквата и отечество прѣзирали, правда и честна дума тънкали и милость нѣмали — тие воеводи, боляри и велможи доживѣли да видятъ своитѣ имѣния обсебени отъ турцитѣ, а своитѣ градове (замкове) развалени и изгорени. Настанало общо пробуждение, общо отрезвение и всички се притекоха къмъ поруганата отъ тѣхъ църква, припаднаха на молитва и молба къмъ прѣзирания отъ тѣхъ Богъ и викаха го на помощъ — но, било вече късно. Присѣдата—праведната присѣда била вече изрѣчена и подлѣжала на изпълнение. И изпълнила се тая праведна присѣда: нѣмало вече българско царство — на мѣстото му турско настанало; нѣмало вече боляри и воеводи — на мѣсто тѣхъ паши и бейове дошли; по ливадитѣ и полетата не се слушалъ вече звукътъ на мѣдния кавалъ, нито кръшнитѣ пѣсни на жѣтваркитѣ — на мѣсто тѣхъ се слушалъ вопль и ридание; на друмищата нѣмало вече весели кєрвани намѣсто тѣхъ вървѣли турци, еничери и черни татари съ прѣдълги синджири робя: моме, булки и момци, които сж продавали на тържищата като овци по 125 аспри единия робъ!

Църквата — тая поругана отъ своитѣ синове църква, останала и тя като любача майка правила своитѣ дѣца, отривала сълзитѣ и утѣщавала плачущитѣ, крѣпила слабитѣ, хранила и гледала вдовицитѣ и сирацитѣ, давала прибѣжище на гоненитѣ и вдѣхвала надежда въ Божиата милость. Заедно съ плачущия и разкаянъ български народъ е възнасяла молитви и молби къмъ Бога изъ тъмнитѣ килни на манастиритѣ . . . и Богъ усли-

шалъ тия молитви. Дойде избавлението, макаръ и на една само часть отъ българския народъ. Но колко скоро ние забравихме петъ вѣковнитѣ черни теглила и пакъ тръгнахме по пътя, по който сж вървѣли нѣкога нашитѣ царѣ, боляри, воеводи и велможи! Бога отрѣкохме, вѣрата оскѣдѣ, църквата ни омръзна, религиозната нравственостъ почнахме да прѣзираме и всички се отдадохме на сласти, плътни угождения, материализъмъ и труфила. Не отдавна се явява нѣкой Хафузъ съ демонска развратна цѣль — и столичнитѣ гражданки се повървѣха при него; вчера доаждва нѣкакъвъ си прѣлститель нарѣченъ кинематографистъ, за да прѣдставлява нѣкакъви си таинствени сцени изъ съпржечески животъ, и хилядно множество отъ различна възраст се стичватъ да гледатъ; днесъ се прѣдставляватъ леки пьеси подвасени съ развращающа и съблазнителни любовни сцени, и ние се трупаеме да ги гледаме, като водимъ и нашитѣ невинни дѣвци. . .

Извлѣченията, които направихме въ началото на тая си статья отъ наши нѣкои вѣстници, които създаватъ голѣмата пропастъ, къдѣто ще ни завлѣкатъ тия наши разлабени наклонности — сж най-ярката рисунка на онуй падение, до което сме стигнали двеска. И прѣдъ тая грозна наклонность, по която се хлъзгаме, никой се не стрѣска. Всички мълчимъ. Мълчи законътъ или по-добрѣ, мълчягъ тия, които сж натоварени да го пазятъ и изпълняватъ. Мълчатъ държавници и законодатели; мълчатъ писатели и вѣстникари — а ние отъ день на день все по вече се хлъзгаме на надолу къмъ долината на окончателното падение въ религиозно нравствено разтлѣние. Нека всички се сътимъ, че вѣрата и религиозната нравственостъ е въпросъ не само за нашето душевно спасение и за вѣченъ животъ, но тѣ сж сжщо въпросъ и за нашето общественно и държавно устройство, за нашето земно благо, за нашия напрѣдъкъ и за нашето съществуване като крѣпка нация. Ако Франция прѣдъ оскѣдността на вѣра и религиозната нравственостъ се стрѣска, ние трѣбва прѣдъ сжщата оскѣдность отъ вѣра и религиозна нравственостъ да потрепераме. Защото ако развалата въ Франция, която доведе съ себе си депопуляцията на френското отечество и неговото ослабване — тая развала въ насъ ни копае гробъ, изъ който никога нѣма да можемъ да излѣземъ.

Два пъти сме вървѣли по пътя на невѣрието, на развалата — и два пъти сме падали въ долината на политическо робство, на народни мъки и теглила, на сълзи и вопли. Трети пътъ получихме свободенъ животъ, нека не забравяме миналото, нека ни служи за огледало; нека се стрѣснемъ и отбиемъ въ правия пътъ, който ни сочи църквата и нейното учение, защото третото падение може би ще бѣде и послѣдното. . . .

Д. М.

Богъ се въ напаеъ познава.

Настана мѣсець Май. Природата, като млада невѣста, се окичи въ най-пѣстра прѣмѣна. Въздухътъ, наситенъ съ аромати, освѣжаваше всичко и даваше пълнеъ райски разцвѣтъ. Ведно съ природата неволно и челоуѣкъ се прѣраждаше; душата изпитваше небесна радостъ и искаше високо да полети въ недрата на вели-

чествената гора, тамъ гдѣто сладкопойнатѣ птици въздаваха хвала на мадрия Създателъ.

Това врѣме бѣше врѣме на пълно доволство: и бѣднитъ и богатитъ, и фабрикантинтъ, и работникътъ отдѣляха врѣме за почивка и наслада.

Въ такъвъ единъ майски день, който още отъ зори обѣщаваше да бѣде рѣдъкъ по своята приятность, бѣхме случайно събрани въ училищния дворъ, приятели отъ разни професии и убѣждения. Всѣки се радваше на това хубаво врѣме, а единъ отъ тѣхъ заяви:

— Господа, едно прѣдложение отъ мене.

И всички съ интересъ очаквахме да чуемъ желанието на уважаемия приятель, който бѣше чиновникъ въ Земледѣлческата Банка, обаче съ свободолюбива идеи, ратникъ на химерния социализмъ!

— Азъ, каза той, прѣдлагамъ, щото днесъ да излѣземъ извънъ града и тамъ въ младата гора да прѣкараме по-весело.

Това прѣдложение на Ризовъ, тѣй бѣше неговото прѣзире, се прие съ ентузиазъмъ отъ всички ни.

— Това е общо желание, извикаха всички, въ отговоръ на Ризовото прѣдложение.

И безъ всѣко двоумѣние, потеглихме всички къмъ избрания пунктъ. —

Изъ пътя дѣла по трима се водѣше живъ разговоръ. Сюжетътъ на разговора бѣше: цѣлесъобразната природа, нейната привлѣкателность. Всѣки джхаше и не можеше да се насити съ ароматичния балсамъ на розовитѣ градини! Врѣмето, както казахъ по горѣ, бѣше още въ началото на деня: майското слънце току що подигаше своитѣ рамѣна изъ подъ сребриститѣ и виолетови облачета на изтокъ а лжчитѣ му тукъ тамъ се показваха на сночета, прѣзъ разсѣнатѣ облачни съчетания и правеше гледката по-величествена даже божествена!

Прѣзъ ноцта трѣбваше да е поросѣло слабъ дждець, защото краката ни почти че се облѣха съ кристални капчици отъ росната трева. Това даваше на въздуха лека влажность и приятность.

Слънцето вече бѣше се закрѣпило на една не голѣма височина и облада съ своята благодатна свѣтлина цѣлий хоризонтовъ миръ. Обаче, като че ли за по голѣмо удоволствие, по пейзажна гладкость, отъ срѣщанието на лжчитѣ съ росния утренъ въздухъ на юго-западъ, въ широкия просторъ, за мигъ се образува единъ чуденъ джговъ полукржгъ съ ясно очертане на седемтѣхъ небесни бой.

Джгата прѣвъ заблѣжи другарѣтъ Пѣевъ, който прѣди да ни извѣсти да я видимъ всички, неволно извика съ високъ гласъ:

— О! Боже, чудни сж Твоитѣ дѣла, всички съ прѣмждрость си ги сътворилъ. И Соломонъ даже не бѣше тѣй украсенъ, както твоята природа!

Този неговъ позивъ извика и нашето внимание къмъ гледката на юго-западъ, която наистина упоываше човѣшкото сърдце! . . .

Но на този искренъ позивъ другарѣтъ Ризовъ, който падаше едно парче безбожникъ, нѣкакъ си се докачи и добави:

— Наистина, че и азъ се упоывамъ отъ тоя приятенъ зефиръ, отъ тази гледка на майския день, но да се съглася съ колегата, че Богъ е сътворилъ това —

не мога. За мене Богъ не съществува, като личност. Природата, да! Това е пакъ природата, разнообразностъ въ всичко, плодъ на еволюционния битъ. . . .

На тази дръзка своеобразна постъпка на другаря Ризовъ никой не счете за умѣстно да възразява и доказва противното, защото знаеха, че въпросътъ може да се отвлече до тамъ, щото да се наруши спокойствието на приятната разходка. Знаехме всички, че той е доста перевозенъ и, ако се влѣзеше въ прѣние, можеше да се доведе работата до недоразумѣние.

Прѣкъсна се този разговоръ и се заведе другъ, който нѣмаше нищо общо съ първия.

Тѣй весело ние пристигнахме до желаемото мѣсто. Разположихме се добрѣ, изпѣхме по нѣкоя пѣсенъ и, така прѣкарахме дори до вечерята, два часа до залѣзване на слънцето.

Но ето, че ненадѣйно отъ западъ се зададе единъ черъ тъменъ облакъ. Бързо той се увеличаваше и обзе цѣлия небосклонъ. Никой не прѣдвиждаше, че иде страшна бура и ние прѣспокойно продължавахме нашето стоение тамъ.

Облакътъ растѣше и тъмнина ни обзе. Едри капки затупаха тукъ-тамъ. Още една минута и дъждътъ се прѣсѣче на едъръ градъ. Страшно затупа около ни, който, като съ ножъ прѣсѣче първото наше разположение и извика у насъ ужасъ! . . . При това, ето че и свѣткавица страшна като демонъ раздвои черния мраченъ облакъ, и гръмъ, небивалъ такъвъ, послѣдва свѣткавицата! Всички ни обзе страхъ! Положението ни стана критическо, още повече, че ние бѣхме два три часа отдалечени отъ града въ дѣвствената гора Покривъ нѣмаше. Страхъ ни бѣше да се подслонимъ подъ нѣкое дърво, да ни би да се случи нѣкое приключение отъ гръмъ.

Догдѣто да размислимъ, какво рѣшение да вземемъ въ случай, нова свѣткавица и ужасенъ гръмъ се сви въ близкия хълмъ на гората и ужасътъ ни бѣ до отчаяние! Другарътъ Пѣевъ, който бѣше строго религиозенъ, упова на Бога, спокойно ни утѣшаваше отъ страха, който ни бѣ завладѣлъ до забрава.

Свѣткавицата се повтори и потрети, градътъ взимаше по-застрашителенъ видъ и рискувахме да бѣдемъ избиени. Другарътъ Ризовъ бѣ като гръмнатъ; у него нѣмаше прѣжната онази дързостъ да изобличава убѣжденията на другаря си и неволно се прѣкрѣсти слѣдъ една ужасна свѣткавица, която въ форма на „зигъ-загъ“ разтрѣсе всички ни и близката околностъ.

Това заблѣзаха всички, а Пѣевъ, който пазеше спокойствие, се обърна къмъ Ризова и каза:

— Да, другарю, и тази стихия е подъ ржката на Твореца, признай, че безъ Неговата воля, нищо не бива. Виждъ гдѣ чловѣкъ вижда своето нищожество.

Не е ли чудно всичко, което Той е сътворилъ?

Засраменъ отъ първото си мнѣние, плодъ на слаба вѣра, Ризовъ разтрѣперанъ отговори: „Да“!

Да, казахме ние, и това е единъ природенъ законъ, но той си има своя Законодатель.

Богъ е, който владѣе всички закони и еволюцията. Той държи всичко въ ржката си и живота ни. — Ето защо не се страхувайте, но се молѣте! И догдѣ траеше този малъкъ разговоръ врѣмето се развѣдри, дъждътъ

и градътъ прѣстанаха, слънцето което, бѣше за залѣзване за послѣденъ пътъ намѣри мѣсто между облацитѣ и каза: „сбогомъ“.

Карлово.

Свещ. П. Панукчиевъ.

Писмо до редакцията.

Една печална истина.

Моля, г-не редакторе, дайте мѣсто въ колонитѣ на почитаемия ви вѣстникъ на слѣдващото:

Отъ нѣколко години вѣсамъ и у насъ въ селенитѣ се заблѣзва религиозенъ упадъкъ, хладнокрѣвие къмъ посѣщаване църквата, но както тази година въ наше село никога не е бивало. Причината на това сж учителитѣ — възпитатели на младото поколение, отъ което се стараятъ да създадатъ материалъ за градиво на бждещето домостроителство — държавата, или по добрѣ казано, за нейното реформиране по социалния тѣхенъ вкусъ. Споредъ тѣхнитѣ антирелигиозни нападки, изказвани по адресъ на църквата, духовенството, вѣрата и Бога, не само въ училището прѣдъ дѣцата, но и вънъ отъ него — по кръчмитѣ и мегданитѣ, въ бесѣдване съ възрастнитѣ — родителитѣ имъ, да не посѣщаватъ църквата Въ празниченъ или недѣленъ день, когато бие първата камбана, селенитѣ изкарватъ добитѣка си на пастиря и на връщане виждатъ кръчмитѣ отворени, навлизатъ тамъ, гдѣто оставатъ до обѣдъ, а азъ служа литургия съ 10-на жени, за което разноскитѣ по служенето не се покриватъ. Тази зима, като заблѣзахъ този печаленъ фактъ, писахъ до г-на Шуменски окр. управителъ писмо, съ което се оплакахъ, че въ наше село не се съблюдаютъ законитѣ, било отъ кмета, било отъ кръчмаритѣ, които, въпреки закона за неотваряието на кръчмитѣ прѣди отпускъ на Божествената литургия, ги отварятъ. По поводъ на моето писмо г-нъ управителътъ разпоредилъ чрѣзъ г-на Поповския окол. в-къ, който отъ своя страна изпратилъ въ селото ни секретаря си тайно, за да констатира, дали дѣйствително кръчмитѣ въ празнични дни, прѣди отпускъ на Божествената литургия, се отварятъ, който съ иването си дойде право въ църква и слѣдъ като си запали свѣщъга, видѣ нѣма хора въ църква и излѣзе. Слѣдъ това отишелъ право въ кръчмитѣ и колкото хора намѣрилъ въ тѣхъ задържалъ ги и съ нѣколко поучителни думи къмъ тѣхъ се обръща, както и къмъ кръчмаря, че това не е позволено отъ закона, че той трѣбва да отваря слѣдъ отпускъ на Божествената литургия, че такива, които не зачитатъ закона, се наказватъ съ глоба за което моментално имъ състави нужнитѣ актове, но не знаелъ, дали ги глобиха. Слѣдъ съставянето на актоветѣ, мина се нѣщо около единъ мѣсець, като не се отваряха кръчмитѣ, църквата повече се посѣщаваше отъ богомолци, сега пакъ се потѣпка законътъ. Да взема пакъ да пиша на г-на управителя, считамъ за излишно, понеже си създавамъ неприятности, защото първия пътъ секретарътъ при идването си не си скрилъ мисията, казалъ имъ, че азъ съмъ прѣдизвикалъ това, та стана причина да имамъ обяснение съ кръчмаритѣ, че съмъ отивалъ противъ личния имъ интересъ, а тѣ като отиватъ противъ общия — това не виждатъ. Смѣжиша очима своима, еже не видѣти.

Нѣкои, може би, приписватъ тази вина на свещеника въ селото, че отъ нерадение къмъ паството си, или по немарливостъ, или неспособностъ, е допустналъ да се вмѣне това зло; но азъ ще кажа не, защото всичката вина е пакъ въ учителитѣ, понеже, както казахъ по-горѣ, тѣ по-често иматъ сношение и врѣме за бесѣдване съ селенитѣ, тѣй като иматъ достъпъ да посѣщаватъ кръчмитѣ, а намъ е непозволено. Друго, на Възнесение Господне селенитѣ ни иматъ обичайния съборъ, не храмъ на църквата, но да се покажатъ между другитѣ, че и тѣ иматъ такова събрание, като околнитѣ села; а кметътъ, за по-голѣмо украшение ли, да горѣча, удоволствие ли, или прѣпорѣжка, услѣвилъ оркестъръ отъ котленски цигани, които се явиха още въ срѣда по обѣдъ и почнаха да свирятъ на инструментитѣ си и да биятъ барабанитѣ, съ което си дѣйствиетъ събраха наивнитѣ селени съ женитѣ и дѣцата още отъ вечера, да слушатъ тѣй наречената „банда“, които продължавали цѣла нощъ, а на сутринята Господски празникъ, нѣма никой въ църква. Тази е печалната истина, съ която съмъ озаглавилъ настоящето си.

с. Кюсе, 14|V 906 г. Свещъ Хр. Ахмаковъ.

Отговоръ г-ну Г. Божкову въ г. Пловдивъ, редакторъ на „Духовна Пробуда“.

Г. Божковъ,

Въ бр. 6-й на редактираното отъ васъ и още нѣкои други лица сп. „Духовна Пробуда“, въ отдѣлитѣ *хроника и бѣльжски и малки отговори*, вслѣдствие моята критика на първитѣ 4 броя на казаното списание, помѣстена въ бр. 18 на „Църков. Вѣстникъ“, вие вмѣсто да отговорите що годѣ на нея, нахвърлили сте се съ присъщата вамъ злоба върху моята личностъ, наричайки ме „нѣкой си, съ докачано самолюбие човѣкъ, който безъ да разбира, обвинявалъ автора на статията „Законъ Божи, като законъ на живота въ сектанство“ и „В. И., както ни съобщаватъ отъ София, е пловдив. жител. бившъ приставъ, казватъ, билъ. Не е духов. възпитаникъ. Обича да се кара. Синодътъ по напрѣдъ го считалъ за човѣкъ съ неустановени убѣждения. Сърдилъ ни се, защото не сме го приели за коректоръ“.

Слѣдъ късото обяснение, което имахъ завчера съ васъ лично, азъ считамъ за нужно да ви кажа въ отговоръ на горѣцитиранитѣ ваши ехидно-злобни забачки слѣдващото:

Вие си кривите душата като твърдите, че отъ София сж ви съобщили, че съмъ пловдив. жителъ; защото г. редакторътъ на „Църков. В.“ не е сторилъ това, а другъ въ редакцията, освѣнъ него, не е знаелъ, гдѣшенъ жителъ съмъ азъ; при това, вие издавате още една, менъ до сега неизвѣстна, своя характерна черта — да си служите, за низкитѣ цѣли, съ шпиони въ чуждитѣ редакци и въ Св. Синодъ, за узнавание, кои пишатъ и кои се сношаватъ съ тѣхъ, като да сте началникъ на тайната полиция, инспирирана отъ ючъ-бунарския кружокъ, въ органа на когото, впрочемъ, вие се подвизавахте по рано, че и сега, може би, се още подвизавате.

Вие умислено и злобно лъжете, съ цѣль да ме унижите, като твърдите: 1) че нѣкои ви биле казвали, че

съмъ билъ приставъ; защото вие добръ знаете, още отъ 1897 год., че не съмъ билъ такъвъ; и 2) че съмъ ви се сърдилъ, за гдѣто не сте ме биле приели за коректоръ; защото не съмъ се обръщаль, нито даже съмъ помислилъ да се обръщамъ къмъ васъ, съ такова прѣдложение, тѣй като не съмъ ви считаль за такава голѣма особа, пъкъ и вие сами по-рано се съвѣтвахте съ менъ за съвмѣстно редактиране на единъ седмиченъ вѣстникъ съ политико-обществено и религиозно правствено съдържание, названието и програмата на които ви посочихъ и вие ги приехте по начало.

Едно само сте казали право (че и него сте сторили пакъ за да ме унижите,) че не съмъ духовенъ възпитаникъ (пази Боже отъ духовни възпитаници като васъ!)

Истина, азъ не съмъ слѣдвалъ, ни въ духовна семинария, ни въ духовна академия, като васъ, по това ми не прѣчи да знамъ, въ кого вѣрвамъ и зашо съмъ християнинъ, че и да работя отъ 25 год. насамъ, съ всичката обичъ къмъ народа си и искреностъ на убѣжденията си, за доставяние здрава духовна храна на сънароднитѣ си, като съмъ харчилъ всичко, що съмъ могълъ да спестя отъ заплатата си като учителъ и чиновникъ по сѣдеб. вѣдомство, знаайки прѣдварително, че отъ това не може да има за менъ ни материални, ни други нѣкакви облаги. Това не попрѣчи и на васъ, г. Божковъ, да поискате прѣпорѣжката ми къмъ покойния вече вашъ професоръ при казанската духов. академия, г-на А. Ф. Гусевъ, и застѣпванието ми да приеме тезата ви.

Дали азъ съмъ „човѣкъ съ докачено самолюбие“ и да-ли азъ „обичамъ да се карамъ“, или вие сте такъвъ, свидѣтелствува фактътъ, че Св. Синодъ и „Църковенъ Вѣстникъ“ станаха за васъ лоши само, когато първиятъ ви уволни (да не казвамъ защо) отъ длъжността учителъ въ духов. Семинария и ви отне възможността да хазийничате изъ втория като заповѣдникъ — грандоманъ; нека свидѣтелствува за това и фактътъ за отношенията ви къмъ вашитѣ колеги учители тукъ.

Азъ само съжالياвамъ, че съмъ ви считаль за сериозенъ и искрененъ човѣкъ, готовъ да се обрѣче на безкористно служение на народа и отечеството си, а не да подкопавъ, като крътъ, основитѣ на вѣрата му и да го разпокъсва на нови партии въ религиозно-церковно отношение.

Да но Богъ ви вразуми и вкара въ *правия пътъ*.

В. И.

Белетристика и библиография

ВЪ ГЕТСИМАНИЯ.

(по Е. Львова).

Приближилъ часътъ на Христовитѣ страдания,
Нощта настѣпила и мѣсецътъ изгрѣлъ. . .
Тъмна мъгла облѣкла Гетсимания
И градината гдѣ Той скръбно бодрствуваль и бдѣлъ.

Спустнали сѣнка палмитѣ чудесни,
Лавритѣ се сплѣли въ дивна сплѣтина.
Чудно затрепѣли звѣздитѣ небесни
Надъ прѣклонената Христова глава.

Часътъ приближавалъ пророчеството да се сбъдне,
Страшната чаша на подвига мъченъ близко била вече;
Мъчение ужасно . . . никой не смил'да мръдне,
Само Христосъ въ глухотата пошна мълвилъ нѣ
каква си рѣчь.

Грѣхътъ на заблудения миръ отъ прѣстѣпленieto
Той взелъ на своето рамо, подобно на овца;
Близко е часътъ . . . часътъ на изкуплението,
За да изпълни вече волята на Отца.

Грозния прѣдатель, — съда съ гнусното поругане,
Кръстната и мъчителна смъртъ съ позоръ,
И всичко до послѣдното му дихане
Ясно билъ прѣдвидѣлъ Божествений взоръ.

Проникната отъ таз' тайна, плътта на Христа
Отгчавала се отъ мъчителна борба;
Сърдцето скърбѣло за приближението на смъртта,
И просило помощъ въ смирена молба.

Тъжно прѣклонилъ колѣна молилъ се Той:
„Да мине тая чаша отъ мене Теб' се моля.
Ако ли е възможно да не я пия, Отче мой!
Но нека бѣде пакъ твоята воля“.

И падналъ отъ крайно изнемощение,
Съ облѣто отъ кървавъ потъ лице;
Съвършено обезсиленъ, търсилъ Той подкрѣпление
Въ своето Божествено сърдце,

Отъ страхъ и трепетъ съвсѣмъ уморени,
Тримата апостоли въ ноцния мракъ;
Отъ немощната си плътъ завладѣни,
Спали угнетени отъ мъчителния врагъ.

Нѣмало на земята кой съ Утѣшителя
Трудний му подвигъ да раздѣли,
Жертва за мира билъ самъ Спасителя,
Горчивата часа нему трѣбвало да надлежи.

Часътъ приближилъ . . . съ молба троекратна
Извикалъ Синъ Человѣчески къмъ своя Отецъ;
И въ трудния подвигъ на мъката му необятна,
Ангелъ отъ небето го ободрявалъ съ неизразимий
край и вѣнецъ.

Но за мигъ еква мълчаливата Гетсимания,
Нарушава се внезапно тишината гробна;
Исусъ съ цѣлувка бива отдаденъ на страдания
И съпровожданъ съ мечове, свещи и яростъ злокобна.

Тъмнитѣ адски сили
Изпъкватъ съ всичката си мощъ,
Въ душата на Юда користолюбиви
Прѣзъ тая мрачна ноцъ.

За пари по най гнусенъ начинъ,
Подкушенъ отъ гордия книжникъ и фарисей.
Той прѣдава Учителя си прѣкрасенъ.
Нашия Спаситель — Исуса Назорей.

Ив. П. Милевъ.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛѢТОПИСЬ.

Внтрѣшенъ отдѣлъ.

Недопускането на грѣцкия митрополитъ Неофитосъ въ Варна. Нехристиянската дѣйностъ на грѣцкото духовенство, на чело съ грѣцкитѣ владици, въ Македония спроти българитѣ отиде до тамъ, че тя справедливо възмути цѣлия образованъ свѣтъ. Още по-вече тогава българитѣ тукъ въ България. Твърдѣ естествено е, че българското общество не може съ хладнокрѣвие и спокойствие да си спомня, а камо ли да гледа прѣдъ или между себе, ония висши грѣцки духовници, които въ Македония заедно съ грѣцкитѣ разбойнически чети най-немилоствиво прѣслѣдватъ страждущитѣ и братя-македонци само за туй, защото не искатъ да промѣнятъ иародността си. И трѣбваше да се прѣдполага, че при единъ сгоденъ моментъ българското чувство ще се възбуди. Тѣй се е случило на 3 того, когато Неофитосъ, новоназначениятъ за Варна отъ патриаршията грѣцки митрополитъ, е пристигналъ въ варненското пристанище и искалъ да слѣзе въ новото си мѣстоназначение. Веднага се разнесълъ слухъ за това изъ града. Събрало се многохилядно множество прѣдъ пристанището и заявило, че физически ще се възпротиви, ако бѣде допуснато слизането на Неофитоса. Мѣстнитѣ власти не допуснали да слѣзе владиката и той се принудилъ да остане на парахода и замине заедно съ него къмъ Кюстенджа. По тоя случай сѣщиятъ день подиръ обѣдъ варненци се събрали на митингъ, на който говорили адвокатитѣ г. г. Драгулевъ и Писаровъ.

Българската телеграфна агенция съобщава при това, че на Неофитоса било попрѣчено да слѣзе отъ парахода поради обстоятелството, че „цариградската патриаршия е прѣнебрегнала да съобщи за това назначение на българското правителство и да иска съгласието му“.

Тѣй е то. Който сѣе вѣтрове не може да се наслаждава на хубаво, мирно врѣме. А нѣкой пжтъ и бури настѣпятъ.

Памятникъ за отца Неофита Рилски. По похвалната инициатива на министерството на народното просвѣщение, прѣзъ врѣме на отпразднувания юбилей за родоначалника на нашата книжнина и училище, — Оцеца Неофита Рилски, сѣ били дадени на всѣкждѣ вечеринки, чистия доходъ отъ които да послужи за въздигане памѣтникъ на тоя духовенъ нашъ родолюбецъ. Въ поменатото министерство като такъвъ доходъ били послѣжили вече около 3,000 лв. Слѣдъ като сумата нарастне на около 5,000—6,000 лв. щѣло да се пристѣпи къмъ въздигането на памѣтникъ.

Отъцъ Неофитъ заслужи и остава вѣченъ споменъ съ високото си християнско дѣло. Единъ дългъ изпѣлва обществото ни като му оказва и тоя земянъ знакъ на благодарностъ и уважение.

Памятникъ за Иеромонаха Аверки попъ Стояновъ. Въ едно отъ послѣднитѣ си засѣдания министерскиятъ свѣтъ е рѣшилъ да отпусне една сума отъ 500—600 лв. за въздигане на памѣтникъ върху гроба на Аверки попъ Стояновъ, родомъ отъ Дубница.

Отецъ Аверки е билъ единъ отъ рѣдкитѣ наши родолюбци. Той е билъ съратникъ на Неофита Рилски и е учителствувалъ около 20 години въ Кюстендилъ, Казанлъкъ и др. градове въ България. Авторъ е билъ на много дописки въ нѣкогашнитѣ вѣстници „Право и Напрѣдѣкъ“, а сѣщо и на книжкитѣ „житие на св. Григория“ и „Оглашение за малкитѣ дѣца“. Починалъ е прѣзъ 1881 год., като игуменъ на Жабленския манастиръ, радомирско, гдѣто и днесъ се намира гробътъ му. Тамъ именно ще бѣде въздигнатъ и надгробниятъ му памѣтникъ.

На 13 Ноемврий т. година навършватъ 25 години отъ смъртта му.

Православното-Християнско братство тукъ въ София, въ края на тоя мѣсецъ прѣкъсова за прѣзъ лѣтния сезонъ редовнитѣ си и съ такъвъ успѣхъ досега давани скааки. Прѣзъ тоя

мѣсецъ сказки си то ще държи вече въ салона на „Славянска Весѣда“. На 11 май г. *Д-ръ Стеф. Цанков* е държалъ сказка за „значението на Св. Кирила и Методия за православието и славянството“. На 28 с. м. *Иеромонахъ Макарий*, учителъ въ Духовната семинария, е говорилъ една наиздателна бесѣда за „Значението и силата на вѣрата“. А на 4 того г. *Илия Веневъ* е държалъ друга една за „Причинитѣ на честитѣ самоубийства между интелегентната младежъ“. При послѣдната сказка братството е било удостоено съ посѣщението на Високопрѣосвещенитѣ Варненский и Прѣславский Симеонъ, Доростолский и Червенский Василий и Търновский Антимъ. Бесѣдитѣ на братството, макаръ тъй често давани — всѣки недѣленъ и празниченъ день — биватъ всѣкога посѣщавани отъ голѣмо и отбрано число слушатели.

Отъ св. синодъ на българската църква. Извѣстие за даване на конкурсъ стипендията, учредена въ споменъ 25 годишния юбилей на Негово Блаженство, Българския Екзархъ Иосифъ I.

Миналата година отредениятъ за тази стипендия изпитъ не се състоя по неявяване на кандидати. Сега за същата тая стипендия се отрежда новъ конкурсенъ изпитъ. Изпитътъ ще почне на 15 й юний т. г. въ Софийската Духовна Семинария. Лицето, което получи стипендията, ще слѣдва въ една отъ духовнитѣ академии въ Русия.

Кандидатитѣ, които желаятъ да взематъ тази стипендия, трѣбва да прѣдставятъ въ управлението на Софийската Духовна Семинария въ София слѣднитѣ документи: 1) свидетелство за завършено сръдно богословско образование и 2) медицинско свидетелство, че сж здрави и безъ физически недостатѣци.

Изпитътъ ще бжде писменъ и устенъ.

Писменъ: по Български езикъ, Нравствено богословие Омилетика и Философия.

Устенъ: по Св. Писание (Вехтия и Новия завѣтъ), Догматическо Богословие, Всеобща църковна история, Руски езикъ, единъ отъ старитѣ езици, грѣцки или латински, и единъ отъ новитѣ — френски или нѣмски.

Програмата по прѣдмети е слѣдната:

1) **Български езикъ:** развитие на тема отъ българската литература или история.

2) **Нравствено богословие:** общи понятия за науката Нравствено богословие; за нравствения законъ Божий и нравствения животъ и дѣятелността на чловѣка—христимниъ изобщо; частното учение за длъжноститѣ и добродѣлитѣ на христианина по отношение къмъ ближнитѣ, като членове на обществото.

3) **Омилетика:** върху зададенъ текстъ проповѣдь която да отговаря на всички омилетически изисквания.

4) **Философия:** понятия за философията; началнитѣ основания на философията и тѣхната задача; началнитѣ основания на Естественото богословие; началнитѣ основания на космологията; началнитѣ основания на рационалната психология и на Нравствената философия.

5) **Св. Писание:** а) Вехти завѣтъ: прѣдварителни свѣдѣния за Св. Писание изобщо и за правилата изяснението на Св. Писание; понятие за Св. Писание; най-употрѣбителнитѣ названия на цѣлия съставъ на св. книги въ самото Св. Писание и у църковнитѣ писатели; главниятъ прѣдметъ на цѣлото Св. Писание; дѣлене на св. книги по време на написването ветхозавѣтнитѣ и новозавѣтнитѣ и изобщо понятие за еднитѣ и другитѣ. Дѣлене на св. книги по съдържание на законоположителни, исторически, учителни и пророчески; понятие за канонически и неканонически книги, първоначалния текстъ на Св. Писание отъ Вехтия и новия завѣтъ; кратки свѣдѣния за най-важнитѣ прѣводи на Св. Писание; бѣлѣжки за другитѣ най-извѣстни, особно древнитѣ прѣводачи; четене и прѣводъ отъ всичкитѣ вѣтхозавѣтни книги съ обстоятелно изяснение на опрѣдѣлени въ подробна програма мѣста; б) Новия завѣтъ: понятие за св. книги; произхождение, кратка история, подлинностъ и дѣлене на новозавѣтнитѣ книги; четене, прѣводъ и обстоятелно тълкуване.

б) **Догматическо богословие:** въведение; за Бога изобщо; за Бога единъ по сѣщество; понятия за свойствата Божии и тѣхното раздѣление; общи свойства; частни Божии свойства; за троеличието Божие; различието между Божескитѣ лица; за Бога като творецъ; за Бога като промислителъ; отношенията на Бога къмъ духовния миръ; отношенията на Бога, като творецъ, къмъ човѣка; отношението на Бога, като промислителъ, къмъ човѣка; за Бога като спасителъ изобщо; за Иуса Христа особено; за изкуплението изобщо; пророческото служене на Христа; първосвещеническото служене на Христа; понятие за освещението и благодатъта; за църквата изобщо; за таинствата изобщо; за Бога като мъдководящия.

7) **Всеобща църковна история:** по програмата на духовната семинария.

8) **Руски езикъ:** знание етимологията и синтаксиса; умѣние правилно и изразително четене; свободно прѣвеждане общедостѣпни откъслещи, знание наизустъ избрани стихотворение, басни и пословици.

9) **Латински:** прѣводъ съ граматически разборъ на нѣколко реда отъ цезаровитѣ коментари за галската война или отъ Цицероновитѣ рѣчи противъ Катилина.

10) **Грѣцки езикъ:** прѣводъ съ граматически разборъ нѣколко реда отъ Ксенофоновия Анабасисъ.

11) **Нѣмски (френски) езикъ:** знание на главнитѣ граматически правила: склонение на сѣществителнитѣ и прилагателни имена, на мѣстоименията и члена; най-важни синтаксични особености.

Размѣрѣтъ на стипендията е 1800 л. годишно.

Внѣшенъ отдѣлъ

Сѣборѣтъ на французкитѣ епископи. Извѣстно е на читателя, че прѣди нѣколко мѣсеца въ Франция стана окончателното раздѣляне на църквата отъ държавата. Положението на първата, поради това, се значително измѣни. Римокатолическата църква въ Франция вече се третира като всѣко частно дружество, подчинено на общитѣ държавни закони и за това, всичкитѣ нейни привилегии като господстваща църква отпаднаха. Естествено е, че по туй ново положение на работитѣ, както централната католичка власть (папата), тъй и висшата французка иерархия, трѣбваше да кажатъ своята рѣшителна рѣководяща дума. Тѣ трѣбваше да се опрѣдѣлятъ къмъ настѣпилата новъ редъ на нѣщата. Ето защо, съ разрѣшението на папата Пия X, французкитѣ епископи сж се събрали прѣвъ миналия м. май въ Парижъ, за да обмислятъ, въ каква относа да се поставятъ спроти новия държавенъ французски законъ за раздѣлата на църквата отъ държавата. Къмъ прѣдварителнитѣ работи на сѣбора сж биле привлѣчени като зѣвѣтници (изказвачи мнѣния) и най-виднитѣ французски богослови и канонисти. Слѣдъ дълги обмисляния и дебати, французскитѣ епископи сж дошли до заключението: че отъ чисто каноническо гледище е възможно да се признае за неантиканонична раздѣлата на църквата отъ държавата. Изказали сж се сжщо и за канонизирането и поддържането на тѣй начеченитѣ „църковни сдружения“. По-подробно дѣйността на тоя сѣборъ е още неизвѣстна. За сега тя се държи въ тайна. Знае се само, че сѣборѣтъ за сега е закритъ, а рѣшенията сж изпратени на усмотрѣние въ Римъ, и се очаква тѣхното одобрено или неодобрено отъ папата възвѣщане. Послѣ това, говори се, че французскитѣ епископи отново ще се събератъ, за да чуятъ по въпроса санкционната дума на непогрѣшимия си религиозенъ началникъ — папата, и да взематъ рѣшения и мѣрки за правилното урегулиране на църковнитѣ дѣла и редъ.

Споредъ извѣстия отъ Римъ, папата вече е назначилъ комисия за прѣглеждане рѣшенията на французкитѣ епископи. И отъ всичко изглежда, че и Пий X ще избере миролюбивия пжтъ. При сегашното положение на работитѣ въ Ватикана по въпроса има двѣ непримирими и силни течения. Едното, прѣдставлявано отъ държавния секретаръ на папата Мери-де-Валь. А другото отъ бившия такъвъ — кардинала Рам-

полла. Мери-де-Валъ работи усилено за признаването раздѣлата на църквата отъ държавата въ Франция, като *незаконна*. И въ такъвъ случай църквата ще трѣбва да заеме боева позиция спроти държавата -- работа, въ всѣки случай, опасна и съ неизвѣстенъ изходъ. Кардиналъ Рампола, на-противъ, извѣстенъ отдавна като франкофилъ, настоява и упражнява на всѣкъдѣ непадналото си още влияние, што рѣчената раздѣла да се признае за законна, за непротиворѣчива поне на чистото каноническо право. И както се каза по-горѣ, туй мнѣние на Рампола е наддѣляло не само на събора на французкитѣ епископи въ Парижъ, но изглежда да наддѣлѣе и въ Римъ. Последнитѣ извѣстия отъ Римъ гласятъ, че по тоя въпросъ папата се постоянно съвѣщава съ Рампола. А комисията за прѣглеждане рѣшенията на французкитѣ епископи почти всѣкидневно вземала съвѣтитѣ и мнѣнията на Рампола. И съвсѣмъ не е чудно, ако въ недалечно бъдеще чуемъ, че и папата е съгласенъ съ епископитѣ си въ Франция. И, слѣдователно, и отъ папския прѣстолъ да се признае за канониченъ принципътъ: раздѣлата на църквата отъ държавата. Цѣлата тая интересна и дълбоко поучителна история, прѣди всичко доказва, че папството въ върната католическа Франция се чувствува ослабнѣло. Иначе — то тѣй скоро не щѣше да сложи оржие.

† Професоръ Херманъ Шель. Миналия мѣсець ненадѣлно се е поминалъ извѣстия на западъ ученъ католички професоръ (по богословието) Херманъ Шель. Покойниятъ професоръ се отличаваше като теологъ съ дълбокъ умъ, широки познания и извѣстна бѣлжитостъ — въ полето на християнската метафизика и апологетическото изложение на християнската догматика. А прѣдставителъ бѣше той особно на тѣй нареченото младо, оживително течение въ римокатолическата църква — *Wiederbelebung der Kirche*. Старалъ се е — отъ професорската катедра и литературно — да спомогне за възможноното отърване на римокатолицизма отъ всичко срдндневковно и ултрамонтанско. Тая страна отъ неговата жива и бѣлжита дѣйностъ му е навлѣкла прѣслѣждането на всичкитѣ закоренѣли паписти. Римъ отначало си е правилъ оглушки, до като най-послѣ се е почувствувалъ принуденъ да се занимае съ идеитѣ на Шеля. Отъ прѣгледанитѣ негови книги, занимаващи се съ подмладяването на католицизма, три сж били отъ папската цензура осждени и отхвърлени. При все това, Римъ не се е рѣшилъ да го принуди да се оттегли отъ професорската катедра. И Шель умрѣ като професоръ. По край другитѣ купъ негови научно-богословски съчинения особено цѣнна и интересна е неговата „Догматика“ отъ апологетическо гледище и недовършеното негово обширно апологетическо съчинение „Die Göttliche Wahrheit des Christentums“ („Божествената истинностъ на християнството“).

Положението на малорускитѣ униати въ Унгария е съвсѣмъ плачевно. Прѣслѣдвани и отъ правителство (унгарцитѣ) и отъ натрапенитѣ имъ духовни ръководители, тѣ постепенно изгубватъ националното си самосъзнание, даже и славянската си физиономия. Национално се маджарятъ, а религиозно се съвсѣмъ покатоличватъ. Като униати тѣмъ ужъ отъ Римъ е гарантирано славянското богослужение, но и туй послѣдното вече е на изчезване. Тѣхнитѣ собствени епископи: ужгордскиятъ, прѣшовскиятъ и крижевацкиятъ, рѣшили да си основатъ особна типография, за да си печататъ църковнитѣ книги, та по такъвъ начинъ да сжсжатъ съвършено връзката съ потвърдитѣ въ националното си съзнание и славянския си обрядъ тѣхни братя въ Австрия, — галицкитѣ униати-малоруси. Сжщитѣ тие епископи сж се обърнали съ молба къмъ Римъ, за да имъ се позволи да прѣведатъ църковно-славянскитѣ богослужбени книги на маджарски. Въ 60 енории свещеницитѣ имъ униати служатъ богослужението съвършено на маджарски. Даже въ Будапещенската униатска малоруска църква се чете по маджарски. Божинството отъ свещеницитѣ имъ съвършено не разбиратъ по руски. Въ катедралната църква въ Ужгороць проповѣдникътъ проповѣдва по маджарски, а селянитѣ-енорияши не разбиратъ ни дума. Тоя проповѣдникъ въ руска църква даже не разбиралъ ни дума по руски.

Църквитѣ имъ сж заприличали съвсѣмъ на католички.

Свещеницитѣ имъ носятъ католичко облѣкло (църковното и ежедневно) и сж съ бръснати бради и мустаци. Католичкитѣ празници и обряди сж повече въ употреба, отколкото древне славянскитѣ. Целибата се протежира на всѣка стѣпка.

Къмъ туй религиозно и национално робство на унгарскитѣ малоруси, като се притури още и икономическото (еврейтѣ), то ще се разбере защо тѣ тѣй масово и скоро се изселватъ въ Америка.

Z.

Явна благодарность.

Кьосе-Махаленското църковно настоятелство, Ново-Загорска околия, счита за най-приятенъ свой дългъ да изкаже своята сърдечна благодарность къмъ жителитѣ на с. Кьосе-Махале: Никола Костовъ, Димитъръ Стоенчевъ, Тодоръ Ивановъ и Джяна Стоянова, за гдѣто подариха на църквата „Св. Троица“, въ с. Кьосе-Махале, единъ потиръ безъ принадлежности, сребро-позлатенъ, 84 проба, на стойность 110 лева.

Нека Всевишниятъ ги възнагради съ дълго благоденствие и дано този достоенъ за похвала примѣръ бжде послѣдванъ и отъ други пожертвователи.

с. Кьосе-Махале 29/IV 1906 г.

Прѣдсѣдателъ на църков. Настоятелство:
Свещеникъ: С. Атанасовъ.

Орханійско Архирейско Намѣстничество.

Обявление.

№ 284.

На 27 юний т. г., отъ 3—5 часа слѣдъ пладнѣ, въ помѣщенieto на Орханійското Архирейско Намѣстничество, ще се произведе търгъ съ явна конкуренция за отдаване на прѣдприемачъ направата на една камбанария при църквата „Св. Николай“ въ с. Литаково. — Приблизителната стойность на прѣдприятието възлиза на 1983 лв.

Исканъ залогъ — 99 лв.

Книжата по прѣдприятието могатъ да се видятъ всѣки присѣственъ день и часъ въ Орханійското Архирейско Намѣстничество. Прѣдложения подадени слѣдъ закриване на търга нѣма да се взиматъ подъ внимание.

Гр. Орхание, 27 май 1906 г.

Отъ Архирейско Намѣстничество.

ОБЯВЛЕНИЕ.

Настоятелството при църквата „Св. Николай“, въ Стара-Загора обявява, че втората енория при църквата по старостъ на досегашний свещеникъ е вакантна, за която търси кандидатъ за свещеникъ.

Кандидатътъ трѣбва да е свършилъ Духовна Академия или Семинария, да владѣе Източното църковно пѣние и църковното правило, да е проповѣдникъ и да притежава качества, изискуеми се отъ апостолскитѣ правила.

Желающиятъ да бжде кандидатъ за свещеникъ въ вакантната епархия, умолява се да се съобрази съ разпореденията на чл. 72 отъ Екзарх. Уставъ.

При това трѣбва да се яви три недѣли подъ редъ да пѣе и проповѣдва въ църквата.

Ст.-Загора, 1 май 1906 г.

2—3

Отъ църковното настоятелство.